

ОСОБЛИВОСТІ ВІДБОРУ ФІЛЬМІВ НА МІЖНАРОДНИХ КІНОФЕСТИВАЛЯХ

Чернов Владислав Миколайович

студент IV курсу

*Інститут практичної культурології та артменеджменту
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
м. Київ, Україна*

Жоден кінофестиваль не може функціонувати без програмного відділу. Кінознавці, журналісти-кінокритики, продюсери обирають якісні картини, які відповідають тематиці кінофоруму і сучасним тенденціям в кіномистецтві, відображають актуальні проблеми суспільства.

Робота програмера досить складна і потребує комунікаційних навичок. Так, колишня програмерка Міжнародного кінофестивалю в Торонто Ліз Зак, яка спеціалізувалася саме на канадських картинах, звертає увагу на такі суттєві проблеми даної роботи: нестабільна (переважно мінімальна) заробітна плата, невизначені умови праці (контракт терміном 4 місяці без жодних гарантій пролонгації), тривога, стрес, метушня, емоційне вигорання і фізичне виснаження [4, с. 197–198]. Проблемою може стати також те, що провідні фестивалі класу «А» прагнуть залучити до своєї програми фільми відомих режисерів. Варто зауважити, що присутні позитивні аспекти роботи програмера: професійний розвиток, розуміння сучасних тенденцій в кінематографі та досвід роботи з дистриб'юторами, спонсорами. Ці спеціалісти часто дають інтерв'ю пресі [4, с. 200]. Дослідниця зазначає, що робота програмера має лишатися непомітною не лише для людей не знайомих з кіноіндустрією, а й для всіх митців, акредитованих журналістів [4, с. 201].

На думку автора, основна робота програмера полягає не в прийнятті фільму, а відмові його творцям. Важливим (для більшості фестивалів це не обов'язкова процедура) є особисте спілкування. Так, слід дипломатично повідомити творців фільму, що їх картина не пройшла відбір [4, с. 201–205].

Великі кінофестивалі прагнуть залучити фільми іменитих режисерів, що порушує процес відбору і впливає на якість конкурсної програми. Так, в 2019 р. до програми Канського кінофестивалю були включені фільми, які не були навіть повністю завершені на момент оголошення їхньої участі в основному конкурсі. Фільм Квентіна Тарантіно «Одного разу ... в Голлівуді» виправдав цей ризик, натомість прем'єра картина «Мектуб, любов моя: Інтермецо» Абделатіфа Кешиша завершилася скан-

далом і розгромними відгуками критиків. Журналіст видання «Variety» стверджує, що президент фестивалю переглянув лише 25 хвилин незавершеного фільму. Мотивом могла стати конкуренція між фестивалями класу «А», адже попередній фільм Абделатіфа Кешиша був представлений у Венеції і став успішним як для авторського кіно [5].

Потрапити в програму кінофестивалю класу «А» новачку складно. Для включення кінофільму в конкурсну програму відомого кінофоруму слід проводити активну рекламну кампанію. В інтерв'ю радіо «НВ» режисер фільму «Додому» Наріман Алієв зазначив: «Прислати фільм – це одне. Ми протягом всього проекту працювали на тим, щоб про кіно знали ще до того, як воно буде зроблено. Це дуже тривалий шлях на стадії розробки ще сценарію, як тільки ми його захотіли знімати» [2]. Справді, потрапити до кінофестивалів доволі складно, адже в програмних відділах працюють люди, які переглядають багато фільмів. Складно виявити хороший фільм серед купи посередніх і навіть поганих. Український кінорежисер Максим Наконечний стверджує: «Відбираючи фільми, програмні відділи кінофестивалів керуються своїми смаками, пріоритетами й принципами. Гарне покриття вашого проекту в ЗМІ не змусить їх включити стрічку у програму, хоча й може стати вагомим аргументом у торгах із приводу screening fee». Натомість продюсер документального фільму «Май далеко – май добре» Альона Качан зазначає, що промокампанія все-таки допомагає: «Звичайно, якщо завдяки промокампанії фільм став учасником престижного кінофестивалю – це чудовий результат. Але реальність не завжди така. Нам потрібно було знайти фестиваль для прем'єри фільму, тому ми пішли шляхом участі у індустріяних маркетах, організували інтерв'ю з командою фільму та робили публікації про фільм в профільних ЗМІ, а також таргетували рекламу у соцмережах». Сейлз-агенства допомагають в просуванні фільму для показів на кінофестивалях. Продюсерка також відзначає, що для зацікавлення сейлз-агентів та фестивалів потрібно налагоджувати зв'язки з представниками кіноіндустрії [3].

Розглянемо чисельність програмного відділу відомих міжнародних кінофестивалів, які вказано на офіційних сайтах [1; 8; 9; 10; 11].

Кількість програмерів на кінофестивалях

Кінофестиваль	Кількість відбірників / програмерів
Міжнародний кінофестиваль «Молодість»	8
Каннський МКФ	8
Берлінський МКФ	7
МКФ у Торонто	22
Sundance	24
	(в т. ч. для короткого метра 9)

З таблиці ми бачимо, що найбільше програмерів мають кінофестивалі Північної Америки. Так, Міжнародний кінофестиваль в Торонто намагається залучити роботи різного формату з усіх куточків світу, про що свідчить спеціалізація програмерів.

Для отримання якісного контенту організатори кінофестивалів співпрацюють в справі програмування. Так, Нуно Сена, програмер IndieLisboa – Міжнародного фестивалю незалежного кіно зазначає, що в фестиваль має низку партнерів з інших кінофестивалів, які діляться рекомендаціями та пропозиціями. Так, організатори цього фестивалю пропонують португальські фільми. Нуно Сена заявив: «Ми багато рекомендуємо і отримуємо багато пропозицій від фестивалів, які мають однакову програмну орієнтацію» [6, с. 35].

Пандемія Covid-19 негативно вплинула щодо програмування невеликих кінофестивалів. Скарді Лоїст справедливо зазначила, що великі кінофестивалі отримали занадто багато заявок через відміну весняних заходів. В той час невеликі літні та осінні форуми, які орієнтувалися саме на програму Канн, відчували нестачу репертуару [7, с. 25–26].

Отже, кожен кінофестиваль має програмний відділ, який відбирає якісні фільми. Фестивалі намагаються отримати фільми знаменитих режисерів, щоб привернути увагу до заходу. Для потрапляння в конкурсну програму відомого кінофестивалю слід здійснювати промоцію фільму ще на стадії препродакшну, брати участь в кіноринках, співпрацювати з сейлз-агенціями. Найбільший програмний відділ мають кінофоруми, які мають велику кількість секцій та намагаються залучити фільми різноманітних жанрів з більшості регіонів світу (Міжнародний кінофестиваль в Торонто та Sundance). Кінофестивалі часто співпрацюють між собою в питанні відбору фільмів.

Література:

1. Команда. URL: <https://molodist.com/festival-contacts> (дата звернення: 16.03.2024).
2. Український кінематограф при Зеленському: Наріман Алієв та Володимир Яценко про Каннський фестиваль. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hj-vSeQYFsw> (дата звернення: 15.03.2024).
3. B2B та B2C промокампанії: як українське кіно виходить на міжнародний ринок. URL: <https://mmr.ua/ru/show/yak-ukrayinske-kino-vihodit-na-mizhnarodnij-rinok> (дата звернення: 15.03.2024).
4. Czach L. *Affective Labor and the Work of Film Festival Programming. Film Festivals: History, Theory, Method, Practice* / ed. by M. de Valck, B. Kredell and S. Loist. London : Routledge, 2016. P. 196–208.
5. Debruge P. How Quentin Tarantino Saved Cannes, While Abdellatif Kechiche Set It Back a Decade. URL: <https://variety.com/2019/film/>

opinion/cannes-2019-analysis-quentin-tarantino-saved-abdellatif-kechiche-trashed-1203226682/ (дата звернення: 15.03.2024).

6. Krainhöfer T. Research for the European Commission – Mapping of Collaboration Models among Film Festivals. A qualitative analysis to identify and assess collaboration models in the context of the multiple functions and objectives of film festivals. Brussels : European Union, 2018. 63 p. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/mapping-collaboration-models-among-film-festivals> (дата звернення: 17.03.2024).

7. Loist, L. Stopping the Flow: Film Circulation in the Festival Ecosystem at a Moment of Disruption. *Rethinking Film Festivals in the Pandemic Era and After* / ed. by M. de Valck, A. Damiens. London : Palgrave Macmillan, 2023. P. 17–40.

8. Our team. URL: <https://www.festival-cannes.com/en/the-festival/our-team/> (дата звернення: 16.03.2024).

9. Programmers. URL: <https://tiff.net/programmers> (дата звернення: 16.03.2024).

10. Selection Committee. URL: <https://www.berlinale.de/en/festival/biographies/selection-committee-bios.html> (дата звернення: 16.03.2024).

11. The Sundance Film Festival. URL: <https://www.sundance.org/festivals/sundance-film-festival/about/#sff-charlie-sextro-popp> (дата звернення: 17.03.2024).